

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

1.1.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

1.1.3 เพื่อศึกษาแนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย การศึกษาการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ได้กำหนดวิธีการวิจัยดังนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด จำนวน 63 คน ครูศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด จำนวน 252 คน และผู้ปกครองเด็กพิการ จำนวน 315 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 630 คน

1.2.2 เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ครอบคลุมการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด และสอบถามผู้ปกครองเด็กพิการ 9 ด้าน คือ ด้านที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติจากหลักฐาน และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ด้านที่ 2 การประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กพิการ ด้านที่ 3 การเยี่ยมบ้าน ด้านที่ 4 การจัดทำแผนให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว

(Individualized Family Service Plan : IFSP.) ด้านที่ 5 การอบรมผู้ปกครอง ด้านที่ 6 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP.) ด้านที่ 7 การให้บริการพัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมตามแผนที่กำหนด ด้านที่ 8 การประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กพิการได้รับสื่อ บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกตามความต้องการจำเป็น และ ด้านที่ 9 การให้บริการช่วยเหลือโดยชุมชนและบริการทรัพยากรการเรียนรู้แบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .97

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งได้ดำเนินการระหว่างวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549 ถึงวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ.2549 แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 630 ฉบับ แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนจำนวน 570 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.48

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองของเด็กพิการที่มารับบริการจากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 46.3 รองลงมาคือ ครูของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 44.9 และน้อยสุด คือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 8.8

1.3.2 สภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$) และเมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า เรื่องที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติจากหลักฐานและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง รองลงมาได้แก่ ด้านที่ 6 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP.) ด้านที่ 2 การประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กพิการ ด้านที่ 8 การประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กพิการได้รับสื่อ บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกตามความต้องการจำเป็น และ ด้านที่ 7 การให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพและเตรียมความพร้อมตามแผนที่กำหนด ด้านที่ 5 การอบรมผู้ปกครองด้านที่ 9 การให้บริการช่วยเหลือโดยชุมชนและบริการทรัพยากรการเรียนรู้ และด้านที่ 3 การเยี่ยมบ้าน ส่วนเรื่องที่มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านที่ 4 การจัดทำแผนให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว (Individualized Family Service Plan : IFSP.)

1.3.3 ปัญหาอุปสรรคในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า เป็นปัญหาในระดับปานกลางทุกเรื่องเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านที่ 2 การประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กพิการ รองลงมา ได้แก่ ด้านที่ 3 การเยี่ยมบ้าน ด้านที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ประวัติจากหลักฐานและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ด้านที่ 8 การประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กเด็กพิการได้รับสื่อ บริการ สิ่งอำนวยความสะดวก ตามความต้องการจำเป็น ตามลำดับ ด้านที่ 7 การให้บริการพัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อม ตามแผนที่กำหนด ด้านที่ 9 การให้บริการช่วยเหลือโดยชุมชนและบริการทรัพยากรการเรียนรู้ ด้านที่ 4 การจัดทำแผนให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว (Individualized Family Service Plan : IFSP.) ด้านที่ 5 การอบรมผู้ปกครอง และด้านที่ 6 การจัดทำแผน การจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP.)

1.3.4 แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

ข้อเสนอแนะแนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ผู้วิจัยได้สรุปและเรียบเรียงได้ดังต่อไปนี้

ด้านที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติจากหลักฐานและสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้เข้าใจถึงความจำเป็นในการซักประวัติ และรวบรวมหลักฐานเพื่อแก้ปัญหาผู้ปกครองไม่ยอมให้ข้อมูล และควรมีการจัดเก็บเอกสารเป็นหมวดหมู่และบันทึกลงในคอมพิวเตอร์เพื่อการค้นหาที่สะดวกและรวดเร็ว

ด้านที่ 2 การประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กพิการ ได้แก่ ควรมีการ ประเมินความสามารถพื้นฐานที่ตรงกับสภาพจริงและเทียบเกณฑ์กับพัฒนาการเด็กทั่วไป ควรมี การจัดทำคู่มือการประเมินความสามารถพื้นฐานที่ระบุวิธีการและสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการประเมิน อย่างชัดเจนและใช้เหมือนกันทั่วประเทศ

ด้านที่ 3 การเยี่ยมบ้าน ได้แก่ ควรจัดสรรงบประมาณและบุคลากรเพิ่ม เพื่อศูนย์จะได้ให้บริการเยี่ยมบ้านได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง และ ควรมีการเยี่ยมบ้านอย่างต่อเนื่อง

ด้านที่ 4 การจัดทำแผนให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว (Individualized Family Service Plan : IFSP.) ได้แก่ ควรกำหนดให้ศูนย์ทุกศูนย์จัดทำแผน IFSP. และควรสร้างเจตคติแก่ผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญในการร่วมกันพัฒนาเด็กตามแผน IFSP. ที่กำหนด

ด้านที่ 5 การอบรมผู้ปกครอง ได้แก่ ควรมีการจัดอบรมผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และควรมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับอบรมผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ยากจนไม่มีเงินสำหรับเป็นค่าเดินทางมาอบรมหรือวันที่อบรมทำให้ขาดรายได้

ด้านที่ 6 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP.) ได้แก่ ควรจัดทำแผน IEP. ให้กับเด็กทุกคน และควรจัดอบรมครูสม่ำเสมอให้มีทักษะในการจัดทำแผน IEP. และนำไปสู่การปฏิบัติโดยแผน IEP.

ด้านที่ 7 การให้บริการพัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมตามแผนที่กำหนด ได้แก่ ควรมีการจัดสรรงบประมาณและบุคลากรเพิ่ม และควรให้บริการตามแผน IEP. และ IIP. ที่ได้กำหนดไว้ ไม่ใช่ให้บริการตามความต้องการของครู

ด้านที่ 8 การประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กพิการได้รับสื่อ บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกตามความต้องการจำเป็น ได้แก่ ควรประสานขอรับสิ่งอำนวยความสะดวกจากมูลนิธิหรือองค์กรอื่นๆเพิ่มเติมจากที่รัฐจัดสรร และควรสร้างเครือข่ายหน่วยให้บริการให้ครอบคลุมทั่วถึงทั้งจังหวัด

ด้านที่ 9 การให้บริการช่วยเหลือโดยชุมชนและบริการทรัพยากรการเรียนรู้ ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องทางสื่อต่างๆอย่างหลากหลายเพื่อการเข้าถึงของทุกกลุ่มเครือข่าย และควรประสานการทำงานร่วมกับเครือข่ายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

2.1 สภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

สภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด โดยภาพรวม พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติจากหลักฐานและ สัมภาษณ์ผู้ปกครอง ด้านที่ 2 การประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กพิการ ด้านที่ 3 การเยี่ยมบ้าน ด้านที่ 5 การอบรมผู้ปกครอง ด้านที่ 6 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP.) ด้านที่ 7 การให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพและเตรียม

ความพร้อมตามแผนที่กำหนด ด้านที่ 8 การประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กพิการได้รับสื่อ บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกตามความต้องการจำเป็น และ ด้านที่ 9 การให้บริการช่วยเหลือโดยชุมชนและบริการทรัพยากรการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” เช่นกัน ยกเว้นด้านที่ 4 การจัดทำแผนให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว (Individualized Family Service Plan : IFSP.) พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เป็นเพราะการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด มีลักษณะทั้งในเชิงรับและเชิงรุก กล่าวคือ ลักษณะของเชิงรับ คือ การให้บริการในสำนักงานซึ่งผู้ปกครองจะเป็นผู้พาเด็กพิการมารับบริการ ครูของศูนย์สามารถให้บริการได้ทุกด้านดังกล่าว ยกเว้นการจัดทำแผนให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว ซึ่งถือเป็นการให้บริการเชิงรุก ครูของศูนย์ต้องจัดทำแผนให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัวอย่างมีขั้นตอนตลอดจนนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งต้องมีการเดินทางไปให้บริการที่บ้านอย่างต่อเนื่อง ในแต่ละจังหวัดจะมีเด็กพิการกระจายอยู่ทุกชุมชน และหมู่บ้าน ขณะที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมีจำนวนบุคลากรที่จำกัด เฉลี่ยจังหวัดละ 8 คน บุคลากรทุกคนมีภาระงานมากทั้งงานสำนักงาน งานให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการในสำนักงาน ที่บ้าน งานประสานโรงเรียนเรียนร่วม งานสอนเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล งานพัฒนาศักยภาพคนพิการในชุมชน งานกระจายสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา งานจัดอบรมครู ผู้ปกครอง และอาสาสมัคร งานระดมทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานของสำนักงาน ตลอดจนงานสัมพันธ์ชุมชนต่างๆ เนื่องจากเป็นหน่วยงานประเภทสถานศึกษาระดับจังหวัด กอปรกับงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานให้ครบตามโครงสร้างได้อย่างครอบคลุม ซึ่งการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัวที่บ้านต้องมีค่าดำเนินการในการเดินทาง อีกทั้งมีระยะทางที่ห่างไกลกัน สภาพภูมิประเทศมีความยากลำบากต่อการไปให้บริการอย่างต่อเนื่อง บางพื้นที่ไม่เอื้อต่อการไปให้บริการเนื่องจากไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน อาทิ พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้บุคลากรไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงและให้บริการไม่ครบขั้นตอน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสรีย์ วชิรदारชัย (2537 : 115 -116) ที่ได้ศึกษาการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของคนพิการ : การศึกษาเชิงประเมิณผลของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหายดฝน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่าการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของคนพิการที่ดำเนินการโดยกรมประชาสงเคราะห์ประสบผลสำเร็จมากพอสมควร สามารถพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการที่ด้อยโอกาสทางด้านอาชีพหรือด้านอื่นๆ ให้มีความสามารถและมีโอกาสที่ทัดเทียมกับคนปกติทั่วไปได้ในระดับหนึ่ง

แต่อาจจะยังไม่ครอบคลุมถึงคนพิการส่วนใหญ่ได้อย่างทั่วถึง ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากอัตราค่าจ้างเหมาที่และจำนวนงบประมาณที่ยังมีจำกัด

นอกจากนั้นอาจเป็นเพราะศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดได้ดำเนินการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP.) ให้กับนักเรียนแต่ละคนแล้ว ซึ่งแผนให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว (Individualized Family Service Plan : IFSP.) และแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP.) มีลักษณะการวางแผนที่ใกล้เคียงกัน ด้วยเหตุที่บุคลากรมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบหลายหน้าที่และต้องมีการจัดทำรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้บุคลากรเมื่อจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของเด็กพิการแต่ละบุคคลแล้วจึงไม่ได้จัดทำแผนให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว มีผลทำให้ผู้ปกครองเด็กพิการไม่มีความเข้าใจในการจัดทำแผนตลอดจนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง

และอาจเป็นเพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจและขาดการมีส่วนร่วมในการจัดแผนให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว เนื่องจากครูของศูนย์ไม่ได้อธิบายให้เข้าใจหรือผู้ปกครองมีภาระทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ภาระในการดูแลบุคคลอื่นในครอบครัวหรือยังไม่สามารถยอมรับว่าบุตรหลานของตนเองเป็นเด็กพิการ ทำให้ไม่มีเวลาสนใจการจัดทำแผนดังกล่าว ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพร หวานเสร็จ (2547) ที่ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพร่องทางสติปัญญา โดยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 9 ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ปกครองและบุคลากรที่ให้บริการมีความต้องการมีส่วนร่วม ในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กบกพร่องทางสติปัญญา โดยร่วมเสนอปัญหา วางแผนการให้ความช่วยเหลือ จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ร่วมมือกันในการพัฒนาศักยภาพตามความต้องการจำเป็นของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาเป็นรายบุคคลตลอดจนประเมินผลการดำเนินงาน และแก้ไขปัญหาร่วมกัน

ตลอดจนอาจมีสาเหตุมาจากการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และเครือข่ายการศึกษานอกระบบยังไม่ครอบคลุมและเป็นระบบ เนื่องจากการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และเครือข่ายการศึกษานอกระบบล้วนมีความสำคัญเพราะจะช่วยให้เด็กพิการสามารถพัฒนาได้อย่างสะดวกกว้างขวางทั่วถึง เป็นการกระจายความรับผิดชอบด้านการจัด และบริการการศึกษาให้บุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน องค์กรภาครัฐ เอกชนและชุมชน อาทิจ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ชมรมคนพิการ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้าน โรงเรียน ให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบด้านการศึกษา เพื่อให้การศึกษาเป็นเรื่องของทุกคน ทุกหน่วยงาน ทุกชุมชนที่จะต้องให้ความร่วมมือกันเพื่อการประหยัดงบประมาณและทรัพยากรที่จะต้องนำมาใช้เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาโดยตรง คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเป็นผู้จัดหรือรับผิดชอบแต่ฝ่ายเดียว และการกระจายการให้บริการก็จะทำได้กว้างขวางทั่วถึงมากยิ่งขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทวีป อภิสัทธี (2545 : 98)

2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม แก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด โดยภาพรวมมีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ทุกด้าน คือ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ประวัติจากหลักฐานและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ด้านการประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กพิการ ด้านการเยี่ยมบ้าน ด้านการจัดทำแผนให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว (Individualized Family Service Plan : IFSP.) ด้านการอบรมผู้ปกครอง ด้านการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP.) ด้านการให้บริการพัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมตามแผนที่กำหนด ด้านการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กเด็กพิการได้รับสื่อ บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกตามความต้องการจำเป็น ด้านการให้บริการช่วยเหลือโดยชุมชนและบริการทรัพยากรการเรียนรู้

การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดแต่ละจังหวัดมีความจำกัดในด้านบุคลากรและงบประมาณ ตลอดจนภาระงานมากอีกทั้งการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการต้องใช้ต้นทุนสูงกว่าการจัดการศึกษาสำหรับเด็กทั่วไป ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุชานฎ โต้ะดี (2546) ที่ได้ศึกษากระบวนการจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัวสำหรับเด็กตาบอดแรกเกิดถึง 6 ปี ณ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 1 นครปฐม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัญหาอุปสรรคของการทำแผน คือ ปัญหาด้านการค้นหาและส่งต่อ ด้านการเดินทาง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการตรวจประเมินความสามารถและพัฒนาการเด็ก ด้านความชัดเจนของรูปแบบแผน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของทวีศักดิ์ ศักดิ์ศรีวิทยากุล (2546) ที่ได้ศึกษากระบวนการจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัวสำหรับเด็กปัญญาอ่อนแรกเกิดถึง 6 ปี ที่มารับบริการจากฝ่ายจิตเวช โรงพยาบาลพิจิตร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า มีปัญหาในด้านการฝึก การจัดทำแผน ด้านเศรษฐกิจ และขาดบุคลากรด้านการแก้ไขการพูด และนอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนารี หน่อไชย (2547) ที่ได้ศึกษาบทบาทของ

สถาบันครอบครัวต่อการจัดสวัสดิการสำหรับผู้พิการทางจิต ผลการวิจัยสรุปว่า ด้านเศรษฐกิจเป็นปัญหาอุปสรรคระดับมากที่สุดของการดูแลผู้พิการทางจิต

2.3 แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดที่ได้จากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผล ตามลำดับดังต่อไปนี้

ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ประวัติจากหลักฐานและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้เข้าใจถึงความจำเป็นในการซักประวัติและรวบรวมหลักฐานเพื่อแก้ปัญหาผู้ปกครองไม่ยอมให้ข้อมูล จัดเก็บเอกสารเป็นหมวดหมู่และบันทึกลงในคอมพิวเตอร์เพื่อการค้นหาที่สะดวกและรวดเร็ว รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้ปกครองและบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมเพื่อจะได้วางแผนการให้บริการได้เหมาะสมและถูกต้องที่สุด

ด้านการประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กพิการ ควรมีการประเมินความสามารถพื้นฐานที่ตรงกับสภาพจริงและเทียบเกณฑ์กับพัฒนาการเด็กทั่วไป จัดทำคู่มือการประเมินความสามารถพื้นฐานที่ระบุวิธีการและสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการประเมินอย่างชัดเจนและใช้เหมือนกันทั่วประเทศ พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อครูจะสามารถประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากครูมีการเปลี่ยนใหม่ทุกปี ตลอดจนควรสร้างความคุ้นเคยกับเด็กก่อนที่จะประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมากที่สุด

ด้านการเยี่ยมบ้าน ควรเยี่ยมบ้านอย่างต่อเนื่อง สร้างสวัสดิการให้ครูเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ เนื่องจากการออกเยี่ยมบ้านมีความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สินของครู โดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยงภัย

ด้านการจัดทำแผนให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว
(Individualized Family Service Plan : IFSP.) ควรกำหนดให้ศูนย์ทุกศูนย์จัดทำแผน IFSP. ควรสร้างเจตคติแก่ผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญในการร่วมกันพัฒนาเด็กตามแผน IFSP. ที่กำหนดชี้แจงผู้ปกครองได้เข้าใจบทบาทของศูนย์ในการพัฒนาเด็กพิการ เพื่อแก้ปัญหาผู้ปกครองคาดหวังว่าจะได้เงินทองหรือสิ่งของจากศูนย์

ด้านการอบรมผู้ปกครอง ควรมีการจัดอบรมผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ควรมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับอบรมผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ยากจนไม่มีเงินสำหรับเป็นค่าเดินทางมาอบรมหรือวันที่อบรมทำให้ขาดรายได้ จัดอบรมผู้ปกครองของเด็กพิการ

ประเภทเดียวกันเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น ตลอดจนจัดอบรมผู้ปกครองที่ศูนย์ในวันที่เด็กมารับบริการ อาจจัดเป็นกลุ่มย่อยเพื่อความสะดวกของผู้ปกครอง และไม่ใช้ภาษาวิชาการเกินไป

ด้านการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP.) ควรจัดทำแผน IEP. ให้กับเด็กทุกคน จัดอบรมครูสม่ำเสมอให้มีทักษะในการจัดทำแผน IEP. และนำไปสู่การปฏิบัติโดยแผน IEP. ให้ผู้ปกครองมาร่วมประชุมด้วยไม่ใช่ครูเขียนขึ้นมาแล้วให้ผู้ปกครองลงนามเท่านั้น และปรับปรุงแผนอย่างน้อย 6 เดือน / ครั้ง

ด้านการให้บริการพัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมตามแผนที่กำหนด ควรให้บริการตามแผน IEP. และ IIP. ที่ได้กำหนดไว้ ไม่ใช่ให้บริการตามความต้องการของครู นิเทศติดตามโดยผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอในการนำแผน IEP. ไปใช้ โดยการตรวจ IIP. และบันทึกหลังการสอนทุกครั้ง

ด้านการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กพิการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ ตามความต้องการจำเป็น ควรประสานขอรับสิ่งอำนวยความสะดวกจากมูลนิธิหรือองค์กรอื่นๆเพิ่มเติมจากที่กฎกระทรวงมีให้ สร้างเครือข่ายหน่วยให้บริการให้ครอบคลุมทั่วถึงทั้งจังหวัด ประชุมทำความเข้าใจต่อครู โรงเรียน ผู้ปกครอง ในการขอรับสิทธิการใช้อุปกรณ์ และการรายงาน

ด้านการให้บริการช่วยเหลือโดยชุมชนและบริการทรัพยากรการเรียนรู้ ควรมีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องทางสื่อต่างๆอย่างหลากหลายเพื่อการเข้าถึงของทุกกลุ่มเครือข่าย ประสานการทำงานร่วมกับเครือข่ายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

สำหรับแนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดที่มีจำนวนผู้ตอบมากที่สุด ได้แก่ ควรจัดสรรงบประมาณและบุคลากรเพิ่มเพื่อศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจะได้ให้บริการเยี่ยมบ้านได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง มีการเยี่ยมบ้านอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมให้กับผู้ปกครองสม่ำเสมอและมีค่าเดินทางให้กับผู้ปกครองเนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ยากจนไม่มีเงินสำหรับเป็นค่าเดินทางมาอบรมหรือวันที่อบรมทำให้ขาดรายได้ จัดอบรมผู้ปกครองของเด็กพิการประเภทเดียวกันเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น จัดทำ IEP. ให้กับเด็กพิการทุกคน และประชาสัมพันธ์รวมทั้งส่งเสริมความเข้าใจงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่กลุ่มเครือข่ายที่ถูกต้องทางสื่อต่างๆอย่างหลากหลาย

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดดังต่อไปนี้

3.1.1 การที่ผลวิจัยพบว่า การจัดทำแผนให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว (Individualized Family Service Plan : IFSP.) มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และจากการวิเคราะห์ข้อ้อยู่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ในเรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว การกำหนดเกณฑ์และการประเมินผลการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว การติดตามประเมินผลแผนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว และการนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้ในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนั้น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษควรมีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในเรื่องการจัดทำแผนให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัวให้กับทุกศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เนื่องจากการสัมมนาในเรื่องดังกล่าวได้จัดมานานแล้ว บุคลากรรุ่นแรกๆซึ่งส่วนใหญ่เป็นครูอัตราจ้างได้ลาออกไป ทำให้ครูรุ่นใหม่ยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำแผนดังกล่าว ส่วนผู้อำนวยการศูนย์ควรสร้างความตระหนักให้กับครูเห็นความสำคัญของการแต่งตั้งคณะกรรมการ การกำหนดเกณฑ์และการประเมินผล การติดตามประเมินผล และการนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้ในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ตลอดจนนิเทศ กำกับติดตามการดำเนินงานการจัดทำแผนเป็นระยะ เพื่อให้ครูได้เข้าใจและปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ ควรให้ผู้ปกครองได้เข้าใจกระบวนการเหล่านี้ด้วย เนื่องจาก ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนดังกล่าวน้อย บางคนอาจไม่รู้จักร เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากผู้ปกครองมากขึ้น

3.1.2 การที่ผลวิจัยพบว่า การเยี่ยมบ้าน มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่จากการวิเคราะห์ข้อ้อยู่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่อง การจัดโปรแกรมให้ผู้ปกครองช่วยเหลือหรือกระตุ้นพัฒนาการเด็กพิการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การบันทึกปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการให้บริการที่บ้าน และการติดตามประเมินความก้าวหน้าของเด็กพิการที่บ้านตามโปรแกรมที่ให้ไว้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษควรมีการจัดสรรงบประมาณและบุคลากรเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับจำนวนเด็กพิการ เพื่อให้เด็กพิการได้รับ

บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มที่ครอบคลุมทั่วถึงและมีคุณภาพ เนื่องจากเด็กพิการที่อยู่ตามบ้านจะกระจายอยู่ทั่วไปในจังหวัด ซึ่งแต่ละจังหวัดจะมีลักษณะภูมิศาสตร์ การใช้ยานพาหนะในการเดินทาง การใช้ระยะเวลาในการเดินทางตลอดจนจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดโดยผู้อำนวยการศูนย์ควรเพิ่มการนิเทศ กำกับติดตาม การให้บริการเยี่ยมบ้านของครูให้มากขึ้น เพื่อจะได้เสนอแนะให้ครูได้เข้าใจและมีทักษะในการบันทึกปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหการให้บริการที่บ้าน ตลอดจนการติดตามประเมินความก้าวหน้าของเด็กพิการที่บ้านตามโปรแกรมที่ให้ไว้อย่างต่อเนื่อง กล่าวสำหรับครูของศูนย์ควรมีการดำเนินงานให้เป็นระบบและขั้นตอน โดยหลังจากการให้บริการที่บ้านแล้วควรมีการบันทึกลงในสมุดพกหรือในแบบฟอร์มที่ได้จัดทำขึ้นและควรมีการถ่ายภาพไว้เป็นร่องรอยเพื่อเปรียบเทียบผลการให้บริการได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ครูจะต้องตระหนักว่าการเยี่ยมบ้านเป็นกิจกรรมที่ครูออกไปให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการที่บ้าน ไม่ใช่การเยี่ยมบ้านทั่วไป สำหรับผู้ปกครองของเด็กพิการควรมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยครูของศูนย์ควรอธิบายวิธีการของการพัฒนาศักยภาพของเด็กพิการซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาจากครอบครัวด้วย เนื่องจากครูของศูนย์อาจมาเยี่ยมบ้านได้สัปดาห์ละหนึ่งครั้งหรือเดือนละหนึ่งครั้ง ดังนั้น ในช่วงที่ครูของศูนย์ไม่ได้มาให้บริการที่บ้าน ผู้ปกครองควรจะพัฒนาศักยภาพเด็กพิการตามโปรแกรมที่ครูของศูนย์ได้ให้ไว้อย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งบันทึกปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหการให้บริการที่บ้าน เพื่อให้ครูของศูนย์จะได้ติดตามประเมินความก้าวหน้าของเด็กพิการที่บ้านตามโปรแกรมที่ให้ไว้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กพิการได้รับการพัฒนาศักยภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.3 การที่ผลวิจัยพบว่า การให้บริการช่วยเหลือโดยชุมชนและบริการทรัพยากรการเรียนรู้ มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่จากการวิเคราะห์ข้อย่อยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่อง การวางแผนการให้บริการแก่เด็กพิการโดยให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม การจัดเวทีชาวบ้านในชุมชนเพื่อสร้างความร่วมมือให้เด็กพิการได้รับการพัฒนาศักยภาพจากชุมชน การส่งเสริมให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาศักยภาพคนพิการระดับชุมชน การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพคนพิการในชุมชนร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาศักยภาพคนพิการ และการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนได้จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพเด็กพิการในชุมชน ดังนั้น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษควรมีการจัดสรรงบประมาณและบุคลากรเพิ่มเติมเพื่อให้ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสามารถทำงานเชิงรุกในพื้นที่ได้มากขึ้นและมีคุณภาพมากขึ้น สำหรับผู้อำนวยการศูนย์และครูของศูนย์ควรปรับบทบาทให้สามารถทำงานกับท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยการประสานเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เป็นที่รู้จักในจังหวัด เพื่อจะได้ดำเนินงานในลักษณะ

เครือข่าย และควรมีการจัดกิจกรรมที่ให้นุคคลทั่วไปได้เข้ามามีส่วนร่วมสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ตระหนักถึงความสำคัญในการช่วยเหลือเด็กพิการให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เมื่อบุคคลทั่วไปในชุมชนมีเจตคติที่ดีต่อการช่วยเหลือเด็กพิการแล้วจะทำให้เด็กพิการในชุมชนได้รับการพัฒนาศักยภาพจากชุมชนซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน อีกทั้งการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาศักยภาพคนพิการระดับชุมชนจะได้รับความร่วมมือจากชุมชนมากขึ้น

3.1.4 การที่ผลวิจัยพบว่า แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ควรจัดสรรงบประมาณและบุคลากรเพิ่มเพื่อศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจะได้ให้บริการเยี่ยมบ้านได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง ตลอดจนควรมีการเยี่ยมบ้านอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษควรมีการจัดสรรงบประมาณและบุคลากรเพิ่มเติม เนื่องจากจำนวนบุคลากรโดยเฉลี่ยจังหวัดละ 8 คน ซึ่งไม่สอดคล้องกับภาระงานของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เนื่องจากการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดไม่ได้มีการเปิดภาคเรียนหรือปิดภาคเรียนและกำหนดระยะเวลารับสมัครนักเรียนไว้ตายตัว ดังนั้น ผู้ปกครองสามารถพาเด็กพิการมาขอรับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดได้ตลอดเวลา ในขณะที่ครูของศูนย์บางคนไปให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการที่บ้าน บางคนไปประสานงานกับโรงเรียนเรียนร่วม บางคนไปให้บริการแก่เด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล บางคนไปเข้าร่วมอบรมที่ต้นสังกัดเป็นผู้จัดอบรม บางคนไปประชุมกับจังหวัด บางคนไปประสานงานกับสำนักงานคลังจังหวัดเนื่องจากเป็นหน่วยเบิกซึ่งต้องไปใช้คอมพิวเตอร์ส่งข้อมูลการเงิน ดังนั้นจะเหลือครูที่ทำงานสำนักงานและให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดประมาณ 2 คน ซึ่งหากมีผู้ปกครองพาเด็กพิการมาสมัครครั้งแรกในขณะที่ครูของศูนย์กำลังให้บริการพัฒนาศักยภาพแก่เด็กพิการคนอื่นๆในศูนย์ ดังนั้นจึงต้องฝากเด็กพิการนั้นไว้กับเพื่อนครู เพื่อจะได้มาให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการคนใหม่ โดยเริ่มจากการซักประวัติจากผู้ปกครอง ซึ่งหลายครั้งครูของศูนย์ไม่สามารถให้บริการได้อย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ เนื่องจากมีความเร่งรีบให้ทำงานได้ทันกับเวลา สำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดควรมีการจัดประชุมผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้อำนวยการศูนย์ควรเป็นผู้อธิบายถึงความจำเป็นที่ผู้ปกครองจะต้องมีส่วนร่วมในการรับโปรแกรมการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจากครูของศูนย์เพื่อฝึกลูกที่บ้านอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการที่มีจำนวนบุคลากรน้อยจึงทำให้การเยี่ยมบ้านทำได้ไม่ทั่วถึงและไม่สม่ำเสมอ ดังนั้น ครูของศูนย์ควรอธิบายวิธีการฝึกเด็กพิการตามทักษะต่างๆพร้อมทั้งสาธิตและให้ผู้ปกครองได้ลงมือปฏิบัติจนสามารถฝึกทักษะต่างๆได้เอง โดยไม่ต้องรอครูมาเยี่ยมบ้าน เมื่อครูมาเยี่ยมบ้านครั้งต่อไปจะได้ประเมินผลการฝึกทักษะต่างๆและให้โปรแกรมใหม่แก่ผู้ปกครอง สำหรับครูของศูนย์

ควรใช้คำพูดที่อบอุ่นต่อผู้ปกครองเพื่อให้ได้รับความร่วมมือมากขึ้น ตลอดจนหลีกเลี่ยงคำศัพท์วิชาการและควรใช้ภาษาถิ่นเพื่อให้เข้าใจได้ตรงกันมากที่สุด

3.1.5 การที่ผลวิจัยพบว่า แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ควรมีการจัดอบรมผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับเป็นค่าเดินทางของผู้ปกครอง ตลอดจนควรจัดอบรมผู้ปกครองในกลุ่มที่มีความพิการประเภทเดียวกัน ดังนั้น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษควรมีการจัดสรรงบประมาณและบุคลากรเพิ่มเติม โดยเฉพาะในตำแหน่งนักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัด นักแก้ไขการพูด ตลอดจนครูการศึกษาพิเศษเพื่อครูเหล่านี้จะได้สามารถทำหน้าที่เป็นวิทยากรให้ความรู้กับผู้ปกครองได้ตลอดเวลาที่ผู้ปกครองมารับส่งเด็กพิการ ในส่วนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ควรมีการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนเพื่อให้สามารถจัดอบรมให้กับผู้ปกครองและอาสาสมัครเพื่อเด็กพิการอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อให้เด็กพิการได้รับการดูแลและช่วยเหลือที่ถูกต้องเหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคลได้อย่างยั่งยืนจากชุมชน ควรสนับสนุนให้องค์กรเครือข่ายได้มีส่วนร่วมในการจัดอบรมความรู้เรื่องการช่วยเหลือเด็กพิการให้มากขึ้น สำหรับครูของศูนย์ควรมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ศึกษาหาความรู้จากแหล่งต่างๆ อย่างสม่ำเสมอเพื่อที่จะได้ให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3.1.6 การที่ผลวิจัยพบว่า แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ควรจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP.) ให้กับเด็กพิการทุกคน ดังนั้น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษควรมีการจัดอบรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้กับครูของศูนย์อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง นอกจากนั้นควรจัดสรรบุคลากรด้านกิจกรรมบำบัด กายภาพบำบัด แก้ไขการพูด ตลอดจนครูการศึกษาพิเศษเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับจำนวนกลุ่มเป้าหมายบริการสาธารณะ เนื่องจากการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลจะต้องมีการประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กพิการให้ตรงกับสภาพจริง และเทียบเกณฑ์กับพัฒนาการเด็กทั่วไป จำเป็นจะต้องมีบุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญที่พร้อมจะทำงานได้เลย เนื่องจากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมีภาระงานมาก ดังนั้นหากบุคลากรที่มีอย่างจำกัดและต้องทำงานแข่งกับเวลา หากใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเรียนรู้งานก่อน จะทำให้งานบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการล่าช้าและไม่มีคุณภาพ สำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดโดยผู้อำนวยการศูนย์ควรสร้างกระบวนการกลุ่มในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลโดยให้คณะกรรมการจัดทำแผนร่วมกัน การที่ครูคนใดคนหนึ่งเป็นคนเขียนแผนขึ้นมาและให้คณะกรรมการลงนามถือว่าไม่ใช่การจัดทำแผนในรูปแบบของคณะกรรมการ รวมทั้งควรมีการจัดอบรมจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลแก่ครูและผู้ปกครอง พร้อมทั้ง

เพิ่มการนิเทศ กำกับติดตาม การประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กพิการพร้อมกับผู้ปกครองให้มากขึ้น เพื่อจะได้เสนอแนะให้ครูได้เข้าใจและมีทักษะในการประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กพิการตลอดจนสร้างความตระหนักแก่ครูให้เห็นความสำคัญของการที่เด็กพิการทุกคนควรมีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และควรมีการจูงใจครูในการทำงานมากขึ้นโดยการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู กล่าวสำหรับครูของศูนย์ควรมีการนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลไปสู่การปฏิบัติ โดยการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคลและบันทึกหลังการสอน พร้อมทั้งรายงานให้ผู้อำนวยการและผู้ปกครองทราบถึงพัฒนาการของเด็กพิการเมื่อสิ้นสุดแผนทุกครั้ง

3.1.7 การที่ผลวิจัยพบว่า แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ควรมีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องทางสื่อต่างๆอย่างหลากหลายเพื่อการเข้าถึงของทุกกลุ่มเครือข่าย ดังนั้น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ตรงกันในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เพื่อให้สามารถจัดระบบการประชาสัมพันธ์ของแต่ละศูนย์ให้สามารถปฏิบัติได้ดีไปพร้อมๆกัน สำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดโดยผู้อำนวยการศูนย์และครูของศูนย์ควรมีการวางแผนร่วมกันในการประชาสัมพันธ์เรื่องการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการโดยรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดทำแผ่นพับความรู้ การจัดทำจุลสารรายเดือน การจัดรายการวิทยุ การจัดทำเว็บไซต์ การส่งข้อมูลลงหนังสือพิมพ์ การจัดอบรมให้ความรู้ การประชุมชี้แจง และการจัดเวทีชาวบ้าน เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้อำนวยการศูนย์และครูของศูนย์ควรมีสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากชุมชนในลักษณะของเครือข่ายการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้เครือข่ายในชุมชนเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญรวมถึงเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการอย่างยั่งยืนต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาถึงผลกระทบที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

3.2.2 ควรศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR.)

3.2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษาและศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

3.2.4 ควรศึกษาอัตราส่วนของบุคลากรตลอดจนงบประมาณที่เหมาะสมกับจำนวนเด็กพิการและภาระงานของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เพื่อให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มที่มีคุณภาพและพัฒนาเด็กพิการได้เต็มตามศักยภาพ

3.2.5 ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการศูนย์ ครู ผู้ปกครองเด็กพิการต่อการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด